

Monumentnummer*: 514529

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status rijkmonument
Inschrijving register* 26 juni 2000
Kadaster deel/nr 82941/179

*Woonplaats** Apeldoorn
*Gemeente** Apeldoorn
*Provincie** Gelderland

Locatiennaam Apeldoorn
Locatieomschrijving Parken

*Kadastrale gemeente** Apeldoorn
*Sectie** H
*Kadastraal object**
Appartement aanduiding
Grondperceel 8586

Omschrijving**

Inleiding

De vrijstaande VILLA Gratia is aan de westzijde van de Mr. van Hasseltlaan gesitueerd en vermoedelijk rond 1905 gebouwd. Het huis bevindt zich temidden van een aantal in dezelfde tijd en vermoedelijk door dezelfde architect ontworpen villa's. Dit huis is gebouwd in Overgangsarchitectuur waarin invloeden van de Vakwerkstijl, de Chaletstijl en de Art Nouveaustijl zichtbaar zijn. Het huis wordt omringd door een tuin en is door een laag ijzeren spijlenhek van de Mr. van Hasseltlaan gescheiden. Het interieur is nog oorspronkelijk.

Omschrijving

De villa heeft twee bouwlagen en een zolderverdieping en een samengesteld overstekend schilddak met een afgeplatte nok met zinkbekleding en pironen. Het dak heeft zadeldakbeëindigingen ter plaatse van de risalieten in alle vier de gevels. De dakschilden zijn belegd met rode geglaazuurde tuiles du Nordpannen en op diverse plaatsen bevinden zich gepleisterde schoorstenen. Rond het dak loopt een moderne mastgoot die ter plaatse van de risalieten plaats maakt voor gedecoreerde houten windveren met ingesneden motieven. Achter de mastgoten gaan gesneden houten druiplijsten schuil.

De gevels van de villa zijn gepleisterd en witgeschilderd en voorzien van een uitgemetselde bakstenen plint met een in geglaazuurde steen uitgevoerde afsluitende laag (vergelijkbaar met Van Hasseltlaan 5). Ter plaatse van de onder- en bovendorpels van de ramen

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

bevinden zich in het pleisterwerk opengelaten sierbanden in baksteen. De raamkozijnen zijn voorzien van decoratief gesneden middenstijlen en hebben bewerkte hardstenen lateien die met hanekammen worden afgesloten. De sluitstenen van de deze hanekammen zijn gepleisterd. De ramen in de voor- en linkerzijgevel zijn voorzien van luiken met een getoogde bovenzijde. De luiken bevinden zich alleen voor de onderramen.

De VOORGEVEL heeft rechts een risalerend deel met een topgevel die is uitgevoerd in pseudovakwerk. Het overstekende zadeldak rust op gebogen korbelen. Ter plaatse van het risaliet bevindt zich een driezijdige erker waarin zich enkelruits ramen met 8- en 4-ruits bovenlichten bevinden. Alle bovenlichten zijn in geel kathedraalglas uitgevoerd. Op de erker bevindt zich een balkon waarop een dubbele balkondeur uitkomt. De balkondeuren bevinden zich in een kozijn met twee zijlichten, een geprofileerd kalf, drie bovenlichten (4- en 8-ruits) en luiken. Het ijzeren balkonhek is in Art Nouveau stijl uitgevoerd. In de geveltop bevindt zich een gekoppeld zolderraam met twee 4-ruits bovenlichten. Het iets inspringende linkerdeel van de gevel heeft boven elkaar twee driedelige kozijnen die bestaan uit een breed middenraam en twee smallere zijramen met respectievelijk 8- en 4-ruits bovenlichten. De onderramen zijn voorzien van luiken. Links boven in de gevel bevindt zich het naambordje van de Villa. Het dakschild heeft aan de voorzijde een oorspronkelijke dakkapel met een lessenaarsdak en gesneden houten stijlen. De kapel heeft een 2-ruits raam.

De LINKER ZIJGEVEL heeft rechts een risaliet met een topgevel die op dezelfde manier als in de voorgevel is gedetailleerd. Op de begane grond heeft het risaliet een houten rechthoekige serre met daarop een balkon met een in Art Nouveaustijl uitgevoerd houten balkonhek. De serre is aan de langere zijde voorzien van een dubbele schuifdeur met een 12-ruits bovenlicht. Aan weerszijden daarvan bevindt zich nog een raam met een 6-ruits bovenlicht. De kortere zijgevels hebben elk twee ramen met twee 8-ruits bovenlichten. Boven de serre bevindt zich een kozijn met een dubbele balkondeur met een 10-ruits bovenlicht en luiken. Het kalf heeft een tandmotief. Ter plaatse van de zolder bevindt zich een stolpraam met enkelruits bovenramen. Het iets inspringende geveldeel links heeft boven elkaar twee stolpramen met een 10-ruits bovenlicht en luiken. Het raam op de begane grond heeft een vast kalf. Links van dit geveldeel sluit de zijgevel van een platgedekte enkelaags achterbouw aan waarop zich een derde balkon bevindt. De zijgevel ervan heeft een schuifraam met een 8-ruits bovenlicht en luiken. De achtergevel van deze aanbouw sluit aan bij een afsteek met lessenaarsdak tegen het risalerende deel van de achtergevel. Het platgedekte deel met balkon en eenvoudig houten balkonhek heeft een dubbele schuifdeur met een 10-ruits bovenlicht. De balkondeuropening heeft eenzelfde invulling. Rechts van de balkondeuren bevindt zich een uitgebouwde schoorsteen die het dakschild doorsnijdt.

De ACHTERGEVEL van het woonhuis bevat een in 1987 aangebracht vierdelig raam met een anderhalf steens strek en een gepleisterde sluitsteen. Boven het lessenaarsdak bevinden zich een stolpraam met een 8-ruits en een enkel raam met een 6-ruits bovenlicht.

De RECHTER ZIJGEVEL is de ingangsevel en heeft een uitgebouwd trappenhuisgedeelte. Links daarvan bevindt zich de ingang in een rechthoekig afgesloten portiek. De oorspronkelijke paneeldeur bevindt heeft een 6-ruits bovenlicht. Daarboven bevindt zich op de verdieping een raam met een 6-ruits bovenlicht in blank glas. Het uitgebouwde trappenhuisdeel heeft twee kozijnen met elk twee gekoppelde schuiframen met 4-ruits bovenramen. Daaronder bevinden zich twee gekoppelde 2-ruits ramen. Alle ramen in dit risaliet zijn voorzien van een glas-in-loodvulling. Het risaliet eindigt met in een geveltop met pseudovakwerk en een overstekend zadeldak met een driuiplijst. Rechts van het risaliet bevindt zich een raam met een 8-ruits bovenlicht met eronder een kelderlicht en erboven een blindnis. In de zijgevel van de aanbouw met lessenaarsdak bevindt zich een oorspronkelijke deur met een 6-ruits bovenlicht.

Het INTERIEUR van het woonhuis is nog voor een zeer groot deel oorspronkelijk. Ook de indeling ervan met de woonkamer en de zitkamer parallel aan de voorgevel is nog dezelfde. De keuken heeft nog de oorspronkelijke houten schouw en de keukenkastjes, in de

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

gemarmerde vestibule bevindt zich nog een tochtportaal met geëtste ruiten, het huis heeft enkele marmeren en een granito vloer, op de begane grond bevinden zich drie stucplafonds, enkele schouwen en gehoute deuren. Opvallend is de glas-in-loodvulling van het gehele trappenhuis.

Waardering

Vrijstaande VILLA 'Gratia' uit de vroege twintigste eeuw, gebouwd in Overgangsarchitectuur.

- Van architectuurhistorische waarde als goed en gaaf bewaard gebleven voorbeeld van een villa in een voor de tijd van ontstaan typerende Overgangsarchitectuur met invloeden van de Art Nouveau, de Chaletstijl en Vakwerkarchitectuur. Het pand valt op door ondermeer het geavanceerde materiaalgebruik en de rijke ornamentiek. Karakteristiek zijn ondermeer de vensterdetaileringen, de witte bepleistering met sierbanden en de zorgvuldig gedetailleerde topgevels met pseudovakwerk. Vermoedelijk zijn Van Hasseltlaan 1b en 5 door dezelfde architect ontworpen. Er is sprake van een ensemblewaarde als onderdeel van de villawijk de Parken en daarbinnen in relatie met Mr. van Hasseltlaan 3 en 5.

- Van stedenbouwkundige waarde door de situering aan de Mr. van Hasseltlaan. Deze straat bezit aan deze zijde nog een in vrij gave staat bewaard gebleven bestand aan historische huizen, die samen met de vele particuliere en openbare groenelementen een aantrekkelijk, waardevol straatbeeld vormen. Deze villa ligt in een duidelijke zichtas vanuit de Jhr. Mr. G.W. Mollerslaan.

- Van cultuurhistorische waarde als herkenbaar element uit een maatschappelijke ontwikkeling. Het pand is gebouwd als huisvesting van de nieuwe en kapitaalkrachtige stedelijke elite, die zich bij voorkeur vestigde in kapitale villa's in ruim opgezette parkachtig aangelegde villawijken. De Parken behoort tot de grootste en oudste villawijken van dit type in ons land en de aanleg droeg ertoe bij dat het aanzien van het dorp en de sociale gelaagdheid van haar bevolking sterk veranderde.

Hoofdcategorie

Woningen en woningbouwcomplexen

Subcategorie

Woonhuis(K)

Functie

Woonhuis

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument